

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška a soudců Josefa Baxy, Michaely Bejčkové, Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka a Ivo Pospíšila (soudce zpravodaj) v právní věci navrhovatelky: **vláda**, sídlem nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha 1, za kterou jedná na základě pověření Mgr. et Mgr. Tomáš Jirovec, ředitel odboru voleb Ministerstva vnitra, sídlem náměstí Hrdinů 3, Praha 4, a účastnice řízení: politická strana **ALTERNATIVA**, IČO 71339451, sídlem Jiráskova 1375/2, Karlovy Vary, o návrhu na pozastavení činnosti politické strany

takto:

I. Činnost politické strany ALTERNATIVA **se pozastavuje.**

II. Navrhovatelce **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Dne 7. února 2022 podala vláda (dále jen „navrhovatelka“) u Nejvyššího správního soudu návrh na pozastavení činnosti politické strany ALTERNATIVA (dále jen „politická strana“) podle § 15 odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o politických stranách“). Tento návrh odůvodnila tím, že politická strana opakovaně nesplnila svou

zákonnou povinnost předložit výroční finanční zprávy, a to za roky 2017, 2018, 2019 a 2020, a to přesto, že ji Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí opakovaně shledal vinnou ze spáchání přestupku podle § 19j odst. 2 písm. d) zákona o politických stranách. Navrhovatelka odkázala na příkazy Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí ze dne 4. září 2018, č. j. UDH-SPR-VFZ-6/2018-2, ze dne 6. října 2020, č. j. UDH-02265/2020, a ze dne 25. června 2021, č. j. UDH-01832/2021, a na podnět ze dne 5. října 2021, č. j. UDH-02377/2021.

[2] Politická strana reagovala na návrh prostřednictvím Ing. Jiřího Kotka, který je v rejstříku politických stran a politických hnutí zapsán jako její statutární orgán (manažer). Ten uvedl, že býval statutárním orgánem této politické strany od jejího založení až do ukončení její činnosti, k čemuž došlo usnesením o jejím zániku ze dne 30. března 2018. Politická strana tedy byla zrušena již svým vlastním rozhodnutím (dobrovolným rozpuštěním), nemá žádné členy a orgány a nevyvíjí činnost. Návrh na výmaz byl ministerstvu vnitra podán dne 3. dubna 2018. V průběhu měsíce února 2018 byl manažer strany kontaktován celní správou a informován, že Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí vymáhá po straně pokutu ve výši 7.000 Kč, uloženou údajně za to, že nenalezl webové stránky strany. S úřadem vedl krátce komunikaci, včetně informace o zrušení politické strany. Posléze na další komunikaci rezignoval a vymáhanou pokutu uhradil ze svých prostředků. Domnívá se proto, že jde o nedorozumění, řízení před Nejvyšším správním soudem je zmatečné a zbytečné, neboť nelze pozastavovat činnost politické strany, která činnost nevyvíjí a reálně neexistuje. Je absurdní, pokud Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí vede se stranou nějaká řízení, vyžaduje výroční finanční zprávy a uznává ji vinnou z přestupků. Manažer politické strany je přesvědčen, že návrh finální výmaz politické strany mělo podat Ministerstvo vnitra, nikoliv strana sama. S ohledem na to, že je v této věci nekompetentní, netrvá ani na veřejném projednání věci.

[3] Na toto vyjádření reagovala navrhovatelka podáním, v němž uvedla, že ministerstvu vnitra bylo doručeno dne 9. dubna 2018 oznámení Ing. Jiřího Kotka o tom, že politická strana se zrušuje vlastním rozhodnutím ke dni 1. dubna 2018. Ministerstvo vnitra však přípisem ze dne 10. dubna 2018, který byl statutárnímu orgánu strany doručen dne 13. dubna 2018, politickou stranu informovalo, že nemůže provést výmaz z rejstříku politických stran a politických hnutí, neboť rozhodnutí o zrušení strany učinila Rada strany, tedy neučinil je orgán, který je k tomu dle stanov příslušný a jímž je Celostátní sněm. Podle § 13 odst. 4 zákona o politických stranách je navíc třeba, aby orgán, který rozhodl o zrušení strany, rozhodl také o jmenování likvidátora. Ministerstvo vnitra dosud neobdrželo žádnou reakci politické strany, a nemohlo proto výmaz provést, účastnice řízení proto dosud nebyla řádně zrušena.

[4] Na repliku navrhovatelky reagoval Ing. Jiří Kotek, podle něhož stanovy umožňovaly zánik strany i bez likvidace. Přípis ministerstva vnitra ze dne 10. dubna 2018 na tom nemohl nic změnit. Trvá proto na tom, že politická strana byla zrušena, nyní již neexistuje a nevyvíjí žádnou činnost.

[5] Nejvyšší správní soud si v průběhu řízení vyžádal navrhovatelkou označené příkazy a podnět Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí. Od navrhovatelky dále obdržel písemnosti, které jsou součástí spisu ministerstva vnitra a na které navrhovatelka odkazovala ve své replice k vyjádření politické strany (návrh na výmaz politické strany ze dne 1. dubna 2018, zápis z 30. jednání Rady strany ze dne 30. března 2018, přípis ministerstva vnitra Ing. Jiřímu Kotkovi ze dne 10. dubna 2018 a stanovy politické strany ve znění jejich změny registrované dne 18. května 2012).

[6] Podle § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s."), rozhodl Nejvyšší správní soud se souhlasem účastníků řízení bez nařízení jednání.

[7] Předtím, než Nejvyšší správní soud přistoupil k posouzení vlastního návrhu, musel učinit závěr o tom, zda ke dni jeho rozhodování politická strana existuje a zda je vůbec možné rozhodovat o pozastavení její činnosti. Podle stanov politické strany (čl. VI) zaniká strana rozhodnutím Celostátního sněmu k návrhu Rady strany, a to buď bez likvidace, nebo s likvidací. Strana zaniká bez likvidace, přechází-li veškerý majetek na právního nástupce, nebo s likvidací, pokud veškerý majetek a závazky takto nepřecházejí. Zůstatek finanční hotovosti po likvidaci bude převeden na občanské iniciativy zaměřené na rozvoj společnosti a veřejného života. Celostátní sněm je podle stanov nejvyšším orgánem strany, shromážděním členů strany (čl. IV odst. 5 stanov), Rada strany je výkonným orgánem složeným z 3 až 9 členů (čl. IV odst. 8 stanov). Ze zápisu z „30. jednání rady politické strany", který tvořil přílohu k návrhu na výmaz politické strany ze dne 1. dubna 2018, podepsaného Ing. Jiřím Kotkem, vyplývá, že o zrušení politické strany rozhodla usnesením Rada strany za účasti předsedy F. Šnajdaufa, manažera J. Kotka a tajemníka J. Papánka. Podle usnesení nemá strana žádný majetek ani závazky, finanční zůstatek bude převeden na spolek Život & Prosperita, z. s., se sídlem Jiráskova 11, Karlovy Vary.

[8] Z výše uvedeného vyplývá, že doposud nedošlo k výmazu politické strany z rejstříku politických stran a politických hnutí, a tedy zániku strany (§ 12 odst. 1 zákona o politických stranách), což ostatně odráží i její zápis v rejstříku politických stran a politických hnutí, který trvá i v době rozhodování soudu. Politická strana ke dni rozhodování soudu nadále formálně existuje jako právní subjekt, ačkoliv fakticky zřejmě nevykonává žádnou činnost a její orgány jsou přesvědčeny o tom, že politická strana byla zrušena vlastním rozhodnutím ke dni 1. dubna 2018. Nejvyšší správní soud vzal za prokázané, že důvodem, proč Ministerstvo vnitra neprovedlo výmaz strany, je to, že o zrušení politické strany rozhodoval orgán, který k tomu nebyl dle jejích stanov příslušný. Z usnesení o zrušení současně vyplývá, že politická strana zjevně disponovala finančními prostředky, které nepřešly na žádného právního nástupce a po zrušení strany by musely být předmětem likvidace. Ačkoliv o těchto závěrech ministerstva vnitra byla politická strana informována již dne 13. dubna 2018, nijak se jim nebránila. Muselo jí být přitom zřejmé, že je nadále vedena v rejstříku politických stran a politických hnutí a že s ní příslušné orgány státu nadále jednají jako s existujícím právním subjektem. Nejvyšší správní soud proto učinil závěr, že politická strana doposud nebyla zrušena a nezanikla, a nic proto nebrání tomu, aby soud rozhodl o návrhu na pozastavení její činnosti.

[9] Podle § 4 písm. a) zákona o politických stranách nemohou vznikat a vyvíjet činnost strany a hnutí, které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění

demokratických základů státu. Z § 19h odst. 1 zákona o politických stranách vyplývá povinnost stran a hnutí předložit každoročně do 1. dubna Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí výroční finanční zprávu s náležitostmi specifikovanými pod písm. a) až k) tohoto ustanovení. Podle § 14 odst. 1 zákona o politických stranách může být činnost strany a hnutí rozhodnutím soudu pozastavena, jestliže je jejich činnost v rozporu mimo jiné s § 19h téhož zákona.

[10] Ustanovení § 15 odst. 1 zákona o politických stranách zakládá příslušnost Nejvyššího správního soudu rozhodovat o rozpuštění strany a hnutí, pozastavení činnosti strany a hnutí a o znovuobnovení jejich činnosti. Návrh podá vláda; pokud tak neučiní do 30 dnů od doručení podnětu, může návrh podat prezident republiky. O návrhu na rozpuštění politické strany nebo politického hnutí, pozastavení nebo znovuobnovení jejich činnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu pátého soudního řádu správního.

[11] Z obsahu spisu Nejvyšší správní soud ověřil tvrzení navrhovatelky a konstatuje, že příkazy ze dne 4. září 2018, č. j. UDH-SPR-VFZ-6/2018-2, ze dne 6. října 2020, č. j. UDH-02265/2020, a ze dne 25. června 2021, č. j. UDH-01832/2021, byla politická strana shledána vinnou ze spáchání přestupku podle § 19j odst. 2 písm. d) zákona o politických stranách, neboť ve stanovené lhůtě nepředložila výroční finanční zprávu za roky 2017 (příkaz ze dne 4. září 2018), 2018 a 2019 (příkaz ze dne 6. října 2020) a 2020 (příkaz ze dne 25. června 2021). Z podnětu Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí k pozastavení činnosti a k rozpuštění politických stran a politických hnutí ze dne 5. října 2021, č. j. UDH-02377/2021, vyplývá, že u politické strany nedošlo k nápravě (dodatečnému splnění povinnosti předložit výroční finanční zprávy) ani po opakovaném pravomocném uložení správního trestu.

[12] Nejvyšší správní soud neobdržel informace, že by se uvedený skutkový stav do dne vydání tohoto rozsudku změnil (§ 96 s. ř. s).

[13] Na základě uvedených skutečností Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že podaný návrh je důvodný, neboť z údajů obsažených ve spise je zřejmé, že politická strana, která je dle výše uvedeného závěru Nejvyššího správního soudu nadále existující politickou stranou, skutečně nesplnila zákonem uložené povinnosti, neboť v zákonem stanoveném termínu, ani později, nepředložila příslušnému orgánu finanční zprávy za roky 2017, 2018, 2019 a 2020. Politická strana tím nesplnila zákonnou povinnost stanovenou v § 19h zákona o politických stranách, přičemž nesplnění této povinnosti dle § 14 odst. 1 téhož zákona představuje zvláštní a samostatný důvod, pro který může Nejvyšší správní soud rozhodnout o pozastavení činnosti strany nebo hnutí.

[14] Ze smyslu § 14 odst. 1 zákona o politických stranách je zřejmé, že za situace, v níž politická strana nebo politické hnutí výroční finanční zprávy nepředložily buď vůbec, anebo ji nepředložily se zákonem požadovanými náležitostmi, a kdy se tak stalo opakovaně, opodstatňuje takové porušení § 19h zákona o politických stranách pozastavení činnosti politické strany nebo politického hnutí. Nejvyšší správní soud při svém rozhodování vycházel i z nálezu Ústavního soudu ze dne 18. října 1995, sp. zn. Pl. ÚS 26/94, N 62/4 SbNU 113, vyhlášeného pod č. 296/1995 Sb.,

podle kterého strany a hnutí, které trvale porušují zákon (tedy nikoli takové, které zákon jednorázově porušily, nýbrž porušování zákona z jejich strany má charakter perpetuálního chování – viz § 4 zákona o politických stranách), nemohou vyvíjet činnost, neboť tímto opakovaným porušováním zákonů ohrožují demokratické základy státu. Smyslem institutu pozastavení činnosti politické strany nebo hnutí je v těchto případech vytvořit právní rámec pro nápravu vadného stavu, a pokud k této nápravě ve stanovené lhůtě nedojde, k následnému podání návrhu na rozpuštění politické strany nebo hnutí. Podle § 14 odst. 2 zákona o politických stranách totiž mohou strany a hnutí při pozastavení činnosti činit pouze úkony zaměřené na odstranění stavu, který byl důvodem k rozhodnutí soudu o pozastavení jejich činnosti, a to nejdéle po dobu jednoho roku. Trvají-li i nadále skutečnosti, pro které byla činnost strany nebo hnutí pozastavena, podají orgány uvedené v § 15 zákona o politických stranách návrh na rozpuštění strany nebo hnutí. Podle § 14 odst. 3 citovaného zákona platí, že pokud dojde ve stanovené lhůtě k odstranění stavu, který byl důvodem pro pozastavení činnosti strany a hnutí, považuje se činnost strany a hnutí za řádně obnovenou dnem, kterým byla stanovená povinnost uznána za splněnou příslušným orgánem (k tomu viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. srpna 2007 č. j. Obn 1/2006-11, č. 1386/2007 Sb. NSS). Jinými slovy, ačkoliv Nejvyšší správní soud na základě zjištěných skutečností rozhodl o pozastavení činnosti politické strany, nic jí nebrání v tom, aby bezprostředně po dodatečném splnění zákonných povinností pokračovala ve své činnosti v plném rozsahu. Naopak, pokud politická strana své zákonné povinnosti dodatečně nesplní, může na návrh vlády, podaný po uplynutí jednoho roku od pozastavení činnosti, Nejvyšší správní soud rozhodnout o jejím rozpuštění podle § 13 odst. 1 písm. b) a odst. 5 zákona o politických stranách.

[15] Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s. Procesně úspěšné navrhovatelce, která by jinak měla na náhradu nákladů právo, nevznikly v souvislosti s řízením před Nejvyšším správním soudem náklady nad rámec její běžné činnosti, ze spisu ani jiné nevyplývají, proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky podle soudního řádu správního přípustné, vyjma obnovy řízení (§§ 111-119 soudního řádu správního).

Politická strana **j e o p r á v n ě n a** podat návrh podle článku 87 odst. 1 písm. j) Ústavy České republiky, jestliže tvrdí, že rozhodnutí týkající se její činnosti není ve shodě s ústavními nebo jinými zákony. Návrh lze podat ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k Ústavnímu soudu, podání návrhu má odkladný účinek (§ 73 a § 79 odst. 1 věta druhá zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů).

V Brně dne 16. března 2022

Tomáš Langášek
předseda senátu